

صداقت در نوشتار نخستین فیلسوف تاریخ/ جنگ چیزی جز بزرگترین برهم خوردگی یک نظم نیست

30 سال بیشتر نداشت و با اینکه به عنوان افسر داوطلب ارتش آتن در جنگ با اسپارت شرکت کرده بود اما جز حقیقت چیزی ننوشت.

خبرگزاری مهر- 30 سال بیشتر نداشت و با اینکه به عنوان افسر داوطلب ارتش آتن در جنگ با اسپارت شرکت کرده بود اما جز حقیقت چیزی ننوشت. از زمانی که رسانه های یک کشور به خصوص کتاب در ردیف نیروهای دفاعی آن کشور از ارتش قرار داده شده بودند و به نوعی از عوامل دفاع یک ملت از خود به شمار می آمدند، جدا کردن راست و دروغ از هم سخت شده بود، اما توسیدیدس در جایگاه نخستین خبرنگار صحنه های جنگ و اولین مورخی که در نوشتن تاریخ، روش علمی بکار برد، شناخته شد و مهمتر اینکه در هر دو مورد حتی یک قدم از چارچوب بی طرفی خارج نشد. توسیدیدس را نخستین فیلسوف تاریخ و نخستین مورخ منتقد جهان نامیده اند که بین سال های 470 تا 398 ق. م زندگی می کرد. او در آتن، در خانواده ای ثروتمند و با نفوذ زاده شد و به نوشتن تاریخ علاقه نشان داد. توسیدیدس در تعریف خود از تاریخ نوشته است: «تاریخ؛ دانش بررسی انسان است که چه کرده است، علل رویدادها و اعمال و نتایج آنها چه بوده است، چه تجربه ای به دست آمده، چه کسانی از این تجربه استفاده کرده و چه گروهی آنها را بکار نبرده اند.»

بعد از جنگ با اسپارت بود که نوشتن «تاریخ جنگ پلوپونزوس» را در 8 کتاب شروع کرد.

کتاب اول حدود 50 سال تاریخ یونان را در بر می گیرد. توسیدیدس در جلد اول با توجه خاصی از سه سال قبل از شروع جنگ پلوپونزوس را روایت می کند تا به بررسی علل اصلی این جنگ نیز اشاره ای داشته باشد.

کتاب های دوم و پنجم شامل نخستین دوره ده ساله از نبرد بی نتیجه، صلح نیسیاس، تجدید دشمنی ها و شکست ملوس در سال 416 ق.م است.

کتاب های ششم تا هفتم، لشکرکشی مصیبت بار اهل سیسیل را حکایت می کند و کتاب هشتم که ناتمام ماند به شرح آشفستگی داخلی و شورش آتن در فاصله سال های 413 تا 411 ق.م می پردازد که در پی لشکرکشی سیسیل روی می دهد.

گزنوفون اهل آتن، مورخ و نویسنده، سردار جنگی و همنشین سقراط بود. او کسی بود ادامه تاریخ توسیدیدس را در کتابی به نام «هلنیکا»؛ به پایان رساند و تاریخ وقایع یونان را از سال 411 تا 362 ق.م بیان کرد. هلنکیا به عنوان کتاب مرجع اثری ارزنده است، اما مشکل بتوان آن را همسنگ تاریخ اصیل توسیدیدس دانست. گزنوفون رویدادهای عمده تاریخ آتن را با سکوت برگزار می کند و در مقابل با تعصب به ستایش اسپارت می پردازد.

بد نیست در مورد گزنوفون بدانیم که او تحت فرماندهی کوروش صغیر، شاهزاده پارس به همراه 10 هزار تن از سربازان مزدور یونانی در نبرد با اردشیر دوم هخامنشی در فاصله سال های 401 تا 399 ق.م شرکت کرد، پس از آن در اسپارت سکونت گزید و در نبرد کورونیا در سال 394 ق.م بر ضد آتن به جنگ پرداخت. همین موضوع باعث شد تا از آتن تبعید شود. او تا سال 371 ق.م در المپیا زندگی کرد، سپس به کورنت رفت و تا هنگام مرگ در آنجا به سر برد.

توسیدیدس صاحب کتاب تاریخی «تاریخ جنگ پلوپونزوس« جنگ را بزرگترین برهم خوردگی یک نظم می دانست. او درباره کتاب ارزشمند و به دور از هر گونه گزافه گویی یا دروغ پردازی که به تحریر درآورد، نوشته است: آن چه را که نوشته ام، خودم به چشم دیده و لمس کرده ام یا این که از منابع دست اول و موثق شنیده ام و هنگام نوشتن احساس و عواطف را کنار گذارده ام تا گزافه گویی نشود و حقیقتی از قلم نیافتد تا این تاریخ، تجربه نسل های گذشته و درس عبرت برای نسل های بعدی باشد.